

Af Adelen.

Kriminalfortælling

af

Friederich Friederich.

(Dødsat fra Tysk.)

(Fortset.)

Jo mere hans uretlige Sind drev ham videre frem, blev Tiden ham for lang. Hele Dagen blev han paa sit Værelse og gik kun om Aftenen ind i Gjesteværelset. Bistof satte han sig ogsaa der alene ved et Bord, men den Samtale, som Gæsterne ved Stambordet førte, underholdt ham dog, da den for en kort Tid førdren alle andre Tanker fra ham.

Den Mand, der førte Ordet ved Stambordet, var en liden trikelig Herre, hvis listige, forslagne Øjne tydelig viste, at han drev Spag over de enskildige Gæster. Denne lille Mand, der var overordentlig livlig og sjælefuld, flattede paa sin Værts som aldrig syntes at kunne finde et fast Standpunkt paa hans haarlose Hoved, vor Theaterdirektør Bullen, der to Gange om Ugen spillede i Byen med sit lille Selskab og de øvrige Aftener regelmæssig indfandt sig Stambordet.

Hans Ansigt, som var fuldt af dybe Rynker, bar vist nok Præg af, at han allerede havde oplevet meget i sit Liv, og at Skæbnen havde kastet ham dygtig omkring; men de Oplevelser, som han fortalte for de forbausede Gæster ved Stambordet, var saa talrige og ofte saa overordentlige, at et Menneske umulig kunde have gaaet dem igjennem. Han fandt i Borgerne meget opmærksomme og troende Tilhørere, og hvis Apotheker, der hørte til Stanghøsterne, en enkelt Gang vovede at nære en velkommen Tvivl, saa forstod han straks at tyde den af Vejen ved uforfærdet Groobed.

Allerhøjest talte han om sin glimrende Fortid og om det overordentlige Held, han havde haft med sit Selskab.

„Jeg havde tidligere“, fortalte han en Aften, „de dygtigste Kræfter, som der overhovedet gaves; thi jeg betalte dem saa godt, som ingen uden jeg kunde gjøre; selv mine Statistiker var saadanne Kunstnere, som der nu kun gives saa af. Jeg spillede i Wien og Pest, og hver Aften var mit Theater oversoldt; jeg forhøjede Billetpriiserne, men derved blev det endnu fuldere.“

„Hvorledes var dette muligt, naar Deres Theater allerede var oversoldt?“ indvendte Apotheker.

Theaterdirektøren kastede et alvorligt Blik paa den sporgende.

„Det var muligt“, svarede han derpaa bestemt.

„I en saa stor By som Wien er overhovedet meget muligt, som De aldrig vil kunne begribe her. Har De nogen Sunde været i Wien?“

„Nej, saa langt er jeg ikke kommen paa mine Rejser,“ svarede Apotheker temmelig nedslaaet; thi han havde overhovedet ikke rejst meget.

„Nu“, vedblev Bullen med vigtig Mine. „Kjæseren af Østrik har ofte trykket min Haand, og Sultanen sendte en af sine Ministre for at indbyde mig med mit Selskab til Konstantinopel.“

„Fulgte De ikke Indbydelsen?“ spurgte en af Gæsterne.

„Naturligvis; jeg indsaa, at jeg i Konstantinopel vilde gjøre en glimrende Forretning, og jeg har ogsaa gjort det. Jeg blev der næsten et helt Aar, og Sultanen vilde slet ikke lade mig rejse igjen. Jeg rejste endelig, da mine Folk støjede ud i Konstantinopel, og Sultanen gav os alle forskellige Foraringer, og mig overbægtede han næsten med Diamanter og Guld. Mine Diamanter og alle mine Guldstykker blev to Aar senere sjaalne fra mig, da jeg i Ungarn blev oversalbt af en Noverbande; jeg har kun reddet denne Brylmaal med Diamant, som jeg tilfældigvis bor — den er det eneste, jeg har tilbage, og jeg bærer den til Minde om min skønne Tid.“

Han pegte paa en Naal, som han bar paa Bystet, og i hvilken der skinnede en stor Sten, men Naalen var nægte og Stenen var vægte; besværgt betragtede Gæsterne begge Dele med den største Beundring.

„Stenen er vel meget kostbar,“ sagde en af Gæsterne.

Theaterdirektøren kystede først ikke at finde det Umagen værd at svare paa dette Spørgsmaal.

„Om den er kostbar,“ svarede han i en ringeagtende Tone. „Hvis jeg vilde sælge den, saa kunde jeg købe den halve By for den, og jeg vilde alligenel beholde saa meget tilovers, at jeg kunde leve deraf; jeg sælger den imidlertid ikke.“

Disse Ord forekom dog Borgerne noget vel stærke. Det krænkede deres Stolthed, Stenen skulde være mere værd end Halvdel af deres By. De tvivlede og bestred det. Apotheker vovede endog at fremkomme med den bestedne Paastand, at det var en Uvandskab.

Theaterdirektøren lod Gæsterne tale uden at afbryde dem.

„Ved De da, hvor meget en Diamant af denne Størrelse og af denne Klæthed er værd?“ spurgte han saa.

Gæsterne saa samtlige paa Apotheker, hvem de ansaa for den Klogeste — han taug.

„Mine Herre, De besværges en Sag, som De slet ikke forstaaer Dem paa,“ vedblev Bullen. „Jeg forstaaer Dem, at jeg ikke vilde give denne Sten fra mig, om De tilbød mig hele Byen. De vil kanske heller ikke tro det; men en ægte Kunstner tager ikke efter Guld og Rigdom; for han gaar Berømmelsen over alt, og denne Sten erindrer mig daglig, ja hver Time om det overordentlige Held, jeg havde i Konstantinopel. Den Gang spillede jeg endnu med sels, og endnu er aldrig nogen Kunstner bleven æret og baaren paa Hænder, som jeg blev det den Gang. Jeg havde til hver Tid Adgang til Sultanen og kunde omgaaes med ham, som

man omgaaes med en Ven. Hvis jeg den Gang ikke havde været forblundet og var bleven i Konstantinopel, saa var jeg kanske nu den første næst efter Sultanen i hele det tyrkiske Rige!“

Efter disse Ord indtraadte der en kort Pause. Borgeme, ande, at Theaterdirektøren ikke altid strengt holdt sig til Sandheden, naar han fortalte, og dog kunde de ikke bevisse dette. Apotheker vovede endelig at gjøre et Spørgsmaal.

„Men hvorledes har det gaaet til, at Deres Selskab ikke fremdeles er bleven ligesaa godt?“ spurgte han, idet han saa delikat som muligt forandrede sin Mening, at han fandt det meget slet.

Theaterdirektøren's Djenbryn trak sig sammen; denne Indvending syntes ikke at være ham belejlige, men han befad den forrindelig Genfald, at han ikke lod sig bringe i Forlegenhed af nogen Ting. Han vilde svare grovt, men besluttede noget andet.

„Hvorledes det er gaaet til, vil De ikke fatte, selv om jeg vilde forsøge det for Dem,“ svarede han rolig; „men jeg vil søge at forklare det ved et Eksempel. Tænk Dem det Tilfælde, at Deres Apothek florerede saa overordentlig, at De maatte holde tyve Medhjælpere, og saa indtraadte pludselig den Vending, at de ikke mere kunde faa en eneste dygtig Medhjælper, og at desuden ingen blev sig mere. Vil De saa forundre Dem over, at Deres Apothek gik tilbage? Se, saaledes er det ogsaa gaaet mig. Der gives ikke mere nogen dygtig Skuespiller, og Publikum har tabt Interessen for Theatret — det er forbi med Kunstsen. Jeg spiller kun to Gange om Ugen her, og alligevel er Huset tomt hver Gang. Hvem gaar i Theatret her? Ungen — De selv allermindest. Jeg gjør alle de Ansørgelser, som kun en dygtig Direktør kan gjøre — hvad hjælper det? Kan jeg slaffe Kræfter, naar der ingen gives? For fjorten Dage siden har jeg engageret den nye Skuespillerinde, Gabriele Bollmann, jeg næret forhaabninger til hende; hun er smuk og har en høj og slank Figur; men synes man om hende? Hun er optraadt to Gange, og begge Gange har hun vaet Mishag.“

„Hun er en Begynderinde og forstaaer slet ikke at spille endnu,“ bemærkede Apotheker.

„Hun vil aldrig lære det,“ sagde Bullen. „Hvor megen Umage har jeg ikke gjort mig at hjælpe hende med at indstudere Rollerne; hun er dattet og mangler ikke Kundskab, men har ikke det ringeste Talent for Scenen. I Morgen Aften skal hun optræde for tredje Gang; hvis hun da ikke falder i Publikums Smag, sender jeg hende straks bort. Jeg har allerede sagt det til hende; thi jeg ruinerer mig selv ved saadanne Forsøg. Men saaledes er det meget ofte gaaet mig.“

„Og hvad bliver der saa af en saadan ulgkkelig Person?“ spurgte Apotheker.

„Det kommer ikke mig ved,“ svarede Bullen. „Hvorfor gaar hun til Scenen, naar hun ikke har noget Talent? Er kanske Scenen et Institut, hvor uduelige Personer stiles Levebrød? Eller kan jeg paatage mig denne Forpligtelse? Jeg har allerede bragt Kunstsen meget store Øre; hvis jeg ikke havde gjort det, saa behøvede jeg ikke at sidde her, men kunde leve som en rig Mand hvor jeg vilde. Jeg har opfattet hundredestusinder af Taler for Kunstsen, og alligevel har jeg ikke været i Stand til at opretholde den; men jeg søler ikke Medlidenskab med den enkelte Person — den maa gaa til Grunde, som ikke besidder noget Talent!“

Platen havde i Taushed hørt paa denne Underholdning. Han hændte til den Glædelighed, som for det meste hersker ved de smaa Scener, og vilkaarlig sølte han Medlidenskab med den unge Pige, som den følgende Aften skulde optræde for tredje Gang, og hvis hele Livs Skæbne kanske blev afgjort paa den ene Aften.

Kunde han tro, at Direktøren, hvis Træk havde et saa raat Udtryk, var dygtig til at sælge en Dom om den unge Piges Uelighed? Var det muligt, at den ulgkkelige Kunde spille uden stor Engstelse, naar hun vidste, at hendes Skæbne afhang af det største eller mindste Bifald, som hun høstede? Han kunde ikke tro, at Beboerne af denne lille By havde Dygtighed til at sælge nogen Dom; maaske befad den unge Pige stort Talent og mishagede alligenel Publikum, fordi man ikke forstod hende rigtig.

Disse Tanker for igjennem hans Hoved, og han besluttede at besøge Theatret den følgende Aften, uagtet han ikke holdt synnerligt af de smaa Scener, da han af Erfaring vidste, at det mest drev fremstillede naturligt, at de er en Vandskelligelse af Kunstsen.

Den følgende Aften havde han næsten opgivet sin Beslutning igjen, da Vejret var ublidt. Vinden drev Regn og Sne mod Vinuerne og syntes at paamine enhver om at forblive i det varme Værelse. Da traadte Varten ind til ham og fortalte, at en Skuespillerinde opbød alt for at forhindre, at den unge Pige blev engageret, fordi hun frygtede for at faa en farlig Konkurrent i hende. Hun havde uddelt Billeter, for at den ulgkkelige unge Dame, der desuden var meget ængstelig, straks ved sin Optraaden skulde blive modtaget med Regn paa Mishag. Hun havde faaet dette at vide gjennem en Skuespiller, der besøgte ham. „Der gives jo intet Steds saa mange Intriger og saa meget Had som iblandt Skuespillerne,“ søjdede han til. „Skuespillerinden skal allerede ved lignende Intriger have stjælet flere unge Piger, fornemmelig naar de var smukke; hun beherstet desuden Direktøren og vil alene spille de uagdommelige Roller, uagtet at hun hverken er smuk eller ung!“

Platen indhyllede sig i sin Kappe og forlod Huset. Varten havde givet ham Platen; paa denne stod der „Kabale og Kjerlighed“. Louise's Rolle var overstreget, og nedhen under stod skrevet med rødt „Louise — Fruen Gabriele Bollmann som Gæst.“

En smertelig Jøsele gjennemtraangte ham, da han betraadte Salen, hvor den Scene var opstaaet, paa hvilken Schillers Spørgespil skulde opføres. Hvor al Ting var trangt og usfelt! Publikum talte ikke femti Personer. Var det muligt, at et Talent kunde vise sig og udfolde sig i dette Rum og disse Tilhørere? Maatte ikke Omgivelserne lige ned til de øfste Lamper virke nedtrykkende og laemmende?

Han havde betalt for første Plads, men vilde dog ikke gaa derhen og blev staaende i Baggrunden. Foran ham sad flere Drenge fra seksten til atten Aar.

„Jeg hysser, saasnart hun traeder frem,“ hørte han den ene sig.

„Nej, jeg vil først se Stykket; til Slutning piber jeg hende ud,“ bemærkede en anden.

„Vi skal hysse, saasnart hun viser sig,“ indvendte en en tredje. „Hun skal slet ikke spille — en anden skal optræde i Stedet for hende.“

Drengene blev endelig enige om at modtage hende med Hysen, saasnart hun traadte frem.

Vartens Meddelelse medførte altsaa Sandhed; thi der var ingen Tvivl om, at Drengenes Ord sigtede til den unge Pige.

Platen blev meget forbitret og tænkte at lade Drengene kaste ud — men han havde ingen Ret dertil, og Drengene havde ikke nævnt noget Navn. Han vilde først vente og høre, om de udførte sin Beslutning, saa var der Tid nok til at hindre dem.

Klokken lød, det usle Forhæng blev trukket op, Jørestillingen begyndte.

Allerede efter saa Minuters Forløb vendte Platen sit Blik bort fra Scenen, han kunde ikke se paa Drenge's Fordrejelse og Drevdrivelse. Minutter optraadte straks som en rasede, som om han havde til Hensigt at ombringe sin Hustru. — Han hørte ikke mere, hvad der blev sagt paa Scenen, han saa ikke en Gang, at Wurm traadte frem, hans Tanke var itet hen bag de usle Kulisser. Med hvilken Angst maatte ikke den unge Skuespillerinde staa der og vente paa det Dødsblik, da hun maatte træde frem. Hvor maatte ikke hendes Hjerte bankte heftigt! Anebe hun, hvilken skændig Intrige, der blev drevet mod hende? Hvis hun virkelig blev modtaget med Hysen, var hun da stærk nok til at udholde det? Kunde ikke endog en øvet Skuespiller tabe sin Hattning derved? Og maaske hele hendes Livs Lykke afhang af den Modtagelse, hun fik. Han vilde have givet meget til, hvis han havde kunnet give hende et Blik, en Advarsel.

Uvilkaarlig traadte han nærmere hen til Drengene med de falske Beslutninger at forhindre disse fra at hysse.

Hans Tanker dvalede endnu hos den ubekjendte bag Kulisserne, da blev han skræmmet op ved en tydelig Hysen. Han rettede sit Blikke paa Scenen og for overrasket og forfærdet tilbage. For det kun en Skuffelse, som hilbede ham. Louise, der langsomt traadte frem med Bogen i Haanden, var Elsa Stein — hende, som han saa lange havde søgt efter.

Han tog ikke fejl, han havde kunnet strige højt. Drenge hysede stærkere og stærkere; nogle Stemmer bød dem at være rolige, men de hørte ikke paa dem.

Platen mærkede ikke dette, hans Øje hvilede paa Elsa, paa hendes slanke Stikkelse, hendes blege Kinder og hendes ængstelige kummerfulde Træk. Han saa, hvorledes hun fortrakket for sammen, da de hysede, hvorledes hun derpaa tog sig sammen, løstede sit Hoved og rettede de dunkle Øjne paa dem, der vovede at modtage hende paa denne Maade. Hendes krænkede Stolthed syntes at rejse sig og holde hende oprejst.

Hun gik hen til Miller og strakte sin Haand ud imod ham; hendes Læber bevægede sig, men der kom ikke et Ord over dem. Man hørte tydelig Suffrens Stemme. Miller talte til hende — hun taug og stod der ubevægelig. Suffren gjorde alt, hvad han kunde, for at udtale Ordene højt og tydeligt, da hun syntes at have glemt alt, hvad hun skulde sige — hun hørte intet. Det var et pinligt Dødsblik. Drenge begyndte paany at hysse. Elsa snappede efter Vejret og valfede, derpaa skulde hun sit Ansigt med begge Hænder og ilede bag Kulisserne.

Drengene frydede sig, de havde opnaaet, hvad de ønskede. Tilskuernes Brede vendte sig mod dem, men hvad brød de sig om det.

Platen var alt for forvirret til, at han skulde straffe Drengene, uagtet han let kunde naa dem med Haanden; saasnart han havde gjenkjendt Elsa, tabte ogsaa han sin Hattning, og da hun ilede bag Kulisserne, styrtede han ud af Salen. Han maatte tale med hende, berolige hende, sige hende, at der blev drevet en skændig Intrige mod hende, han maatte beskytte hende og var bestemt paa at gjøre det med al sin Kraft.

Da han kom ud i Forstuen, spurgte han efter Direktøren; han maatte tale med ham for ved hans Hjælp at komme til Elsa. Inde i Salen larmede Publikum, fordi Jørestillingen var afbrudt; han hørte Direktøren's høje, truende Stemme, men vidste ikke, i hvilket Værelse denne befandt sig.

Forstuen var kun sparsomt oplyst; han spurgte flere, der ilede ham forbi, hvor Direktøren var at finde, men fik intet Svar under al den Forvirring. Allerede stod han i Begreb med at gaa igjennem de nærmeste Øre, da han fik se en høj Kvindefikkelse, hvis Hoved var indhyllet i et Klæde, smutte ud igjennem Forstuen og styndte sig bort fra Huset. Den Tanke opstod straks hos ham, at det var Elsa, og uden at betænke sig fulgte han hende. Han saa, at hun bøjede ind i en mørk Gade, som førte til Udtaanten af Byen. Hvor vilde hun hen? Vinden drev Sne og Regn i hans Ansigt, men han fulgte dog efter hende saa hurtigt, han kunde. Var det ikke Varmen af et Møllehjul, han hørte, eller skuffede hans Øre ham? — Han erindrede, at her paa denne Kant af Byen var en Flod — skulde hun vilde styrt sig ud i den? Denne Tanke bragte hans Blod til at stivne, men det varede kun et øjeblik, saa samlede han alle sine Kræfter for at indhytte Dødsblik, saa samlede han alle sine Kræfter for at indhytte hende. Allerede havde han Varmen af Møllehjulet tydeligere, allerede saa han Vandet i Floden, og hun var kun nogle faa Skridt fra Bredden; da indhentes de han hende endelig, og idet han greb fat i hendes Arm, holdt han hende tilbage. Hun faldt udmattet om og søgte at trække sin Arm ud af hans Haand.

„Slip mig — jeg har Medlidenskab med mig — jeg kan ikke mere leve!“ udbrød hun.

Paa Stemmens gjenkjendte han Elsa.

„Elsa — Fruen Stein!“ sagde han og bøjede sig ned for at løfte hende op, da hun var halvt afmægtig.

Da Elsa hørte sit Navn blive udtalt, for hun forstod det sammen; derpaa løstede hun sit Hoved og saa et Dødsblik paa Platen, og da hun gjenkjendte ham, faldt sammen igjen med det Udbrud:

„Almægtige Gud!“

Platen bøjede sig ned til hende og forsøgte at løfte hende, men hun hørte ikke paa hans Ord.

„Lod mig dø,“ bad hun endelig. „Døden — kun den kan bringe mig No!“

Platen talte mildt og trøstende til hende; han hørte deligt, at hun grad beftigt, og Taarerne syntes at løse mildne det, som havde ligget knugende paa hende.

Vindens Hestighed havde imidlertid tiltaget, og Vinden var bleven stærkere; Platen bad hende derfor følge sig.

„Jeg tør ikke lade mig se her,“ sagde hun. „Da Aften betraadte Scenen, modtog man mig med Hysen, og der hvilede en Stumplet paa mig. Man tror ogsaa at man kan drive Spil med mig, og dog var det min alige Stræben at grunde mig en Livsfilosofi.“

„Nej, nej,“ sagde Platen ind. „Det er kun en Skuespillerinde, der har intriguert mod Dem for at forhindre at De blev engageret her; det var kun nogle Drenge, der var leiede, som har hysset; jeg har selv hørt det.“

„Ja — De i Theatret?“ spurgte Elsa.

„Ja — jeg har ilet efter Dem fra Theatret. Der De dog ikke blive længere. — De er let krædt; kom — mig; jeg lover Dem, at ingen skal se Dem.“

Han forsøgte paa at løfte Elsa op; men hun sig ikke.

„Næret De ogsaa Mistillid til mig?“ spurgte hun.

„Nej,“ svarede Elsa og forsøgte at rejse sig; hun imidlertid for svag, men tillo uden Modstand, at han tog hende. Hun støttede sig paa hans Arm og lod sig føre ham.

„Hvor vil De bringe mig hen?“ spurgte hun kort efter og stansede vøgende.

„Til det Hotel, hvor jeg bor,“ svarede Platen.

„Nej, nej, jeg kan ikke gaa derhen!“ udbrød heftigt.

„Hvorfor ikke?“

Elsa nodede med at svare.

„Hvorfor ikke?“ gjentog Platen endnu en Gang.

„Skænk mig Deres fulde Tillid — De kan tro mig det.“

„Jeg er blot for alle Midler — jeg har intet mere. Jeg byggede mit sidste Haab paa at blive en ret her, og jeg vilde have været tilfreds, om jeg blot havde faaet saa meget i Lon, at jeg kunde stille Hustru. Og saa dette Haab er tilintetgjort! Hvorfor hinde mig i at styrte mig i Floden? — Nu vilde alt have forbi!“

„Har De ikke tænkt paa Deres stakkels ulgkkelige Der, som næsten forgaar af Angst for Dem?“ spurgte Platen.

Han mærkede, at Elsas Haand skælvede heftigt.

„Jeg har allerede for mange Dage siden hørt om tanken paa alt — jeg tror ikke, jeg kan tænke mere,“ sagde hun. „Der hviler et usigligt tungt Tryk paa mit Hjerte og mit Bryn af sammensnøret. I mange Uger har jeg gaaet længtes efter at kunne græde blot en eneste Gang og i Aften er det bleven mig tilladt for første Gang.“

Hendes Stemme bævede.

„Kom — kom — De er syg,“ sagde Platen.

„Vil Varten i Deres Hotel tage imod mig. Jeg allerede bleven vist fra mange Døre her, og mine dringer var dog meget beskedne.“

„Jeg beder Dem kom,“ gjentog Platen. „Betro til min Vælfærd og min Ære, og forsig endog selv, jeg stiller alt, hvad jeg ejer, til Deres Disposition.“

Elsa lod sig viljeløse føre videre.

Da de var komne til Hotellet, bad han straks sin Hustru om at føre hende til et Værelse; derpaa trak Varten til Side og sagde: „Gjør alt, hvad De kan for denne Dame. Hun er libende; lad Deres Hustru føle hende, og jeg vil erstatte Dem paa det rigeligste for det, som ikke til nogen, at hun er her, lad ingen komme ind til hende, og hvis Theaterdirektøren eller en anden skulde spørge hende, behandle hende som en anden skulde spørge hende, behandle hende som en anden skulde spørge hende, behandle hende som en anden skulde spørge hende.“

Varten lovede at gjøre alt, hvad han ønskede.

Platen telegraferede straks til Gesejmeradens Friherren for at melde dem, at han havde fundet Elsa; derefter begav han sig til sit Værelse; han var nu saa bævaget, at han selv traangte til No.

Han havde ødeligt fundet hende, som han ugerligt søgt efter, men under hvilken Forhold og i hvilken Tid? Han havde kunnet juble, og dog vovede han ikke at gå til hende sig til Glæde. Hvis ikke hans Hustru var her, saa var Elsa syg, hendes Mand syntes at være bævaget. Hvem vidste, hvor meget hun havde gjennemgaaet gjennemkampet i de faa Uger. Hun havde tilføjet hun var fuldstændigt uden Midler og var bleven meget fra arange Døse, og dette rystede ham dybt. Han maatte ikke hendes Stolthed være højet, og tilføjet dette for ham og viljeløse betroe sig til hende's Styttelse!“

Da han sidste Gang havde set hende, saa endnu dømmens friske duftende Skjær over hendes Kinder; disse indfaldne, og hendes Ansigt var blevet end ti Aar ældre — mon hun endnu en Gang vilde have Ungdomsfriskhed igjen?

Det var bleven sent paa Aftenen. Af Vartens lang erfaring, af Elsa udmattet var sovent ind, og selv om hun boede under samme Tag som hun, hvem han indendelig, han havde reddet hende, og hun havde reddet paa hans Arm, da han førte hende herhen.

(Fortsettes.)